

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง(Cross Sectional Study) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานระดับวิทยาในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น แห่งละ 1 คน จำนวน 130 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จากประชากรทั้งหมด 248 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) แจกแจงข้อมูลโดยสถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการแจ้งข่าวการระบาด และด้านการรายงานโรคอยู่ในระดับสูง ด้านการสอบสวนและควบคุมโรค ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานระดับวิทยา ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย อยู่ในระดับปานกลางและเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ

5.1.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น

(1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 56.92) มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี (ร้อยละ 57.69) มีอายุเฉลี่ย 34.52 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.77 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 71.54) ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข (ร้อยละ 40.00) มีประสบการณ์ด้านระดับวิทยา 1 ปี ถึง 5 ปี (ร้อยละ 43.85) โดยมีระยะเวลา ต่ำสุด 6 เดือน มากที่สุด 27 ปี ส่วนมากเคยผ่านการฝึกอบรมด้านระดับวิทยา (ร้อยละ 76.15)

(2) ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลางและด้านงบประมาณมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ส่วนรายละเอียดปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรรายข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยในแต่ละด้านประกอบด้วยบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชนเพียงพอกับปริมาณงาน การจัดสรรงบประมาณเพียงพอกับการปฏิบัติงาน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพียงพอในการปฏิบัติงาน การควบคุมกำกับงานมีแนวทางที่ชัดเจนใช้ควบคุมกำกับงานได้

(3) ปัจจัยแรงจูงใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แยกเป็นปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองด้าน เมื่อพิจารณาปัจจัยจูงใจรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ เมื่อพิจารณาปัจจัยค้ำจุนรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ด้านเงินเดือนและสวัสดิการมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ

5.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร และปัจจัยแรงจูงใจ กับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น

(1) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล กับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า เพศ และ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การฝึกอบรมด้านระดับวิทยาลัย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านระดับวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.712$ $p\text{-value} < 0.001$, $r = 0.245$ $p\text{-value} = 0.005$, $r = 0.243$, $p\text{-value} = 0.005$ ตามลำดับ)

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร กับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.604$, $p\text{-value} < 0.001$) พิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย โดยด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ด้านงบประมาณและด้านบริหาร มีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.741$ $p\text{-value} < 0.001$, $r = 0.506$ $p\text{-value} < 0.001$, $r = 0.224$ $p\text{-value} = 0.010$, $r = 0.216$ $p\text{-value} = 0.013$ ตามลำดับ)

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.437$, $p\text{-value} < 0.001$) โดยแบ่งเป็นปัจจัยจูงใจและปัจจัยค่าจูง ซึ่งทั้งสองปัจจัยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.403$ $p\text{-value} < 0.001$, $r = 0.411$ $p\text{-value} = 0.013$)

5.1.4 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าสมการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร การฝึกอบรมด้านระดับวิทยาลัย ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยค่าจูงด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ระดับการศึกษา ได้สมการในการพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 37.91 + 2.72(\text{ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร}) + 18.52(\text{การฝึกอบรมด้านระดับวิทยาลัย}) + 1.37(\text{ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์}) + 1.44(\text{ปัจจัยค่าจูงด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล}) + 7.68(\text{ระดับการศึกษา})$$

5.1.5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดพบว่าด้านบุคลากร มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรมีน้อยมีสัดส่วนไม่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน รวมถึงยานพาหนะไม่เพียงพอ ด้านงบประมาณพบว่าได้รับการจัดสรรน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ

5.1.6 การทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

(1) ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านระบาดวิทยา การฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

ประสบการณ์ด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

การฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

(2) ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหาร มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่นทุกด้าน พบว่าปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรทุกด้านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

(3) ปัจจัยแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ ทั้งปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรด้านบุคลากร การฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยค้ำจุนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และระดับการศึกษา มีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านบุคลากร ควรมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ก่อนการปฏิบัติงาน การวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับงาน และควรจัดบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน

2. การฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา ควรจัดการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยพิจารณาถึงเนื้อหาหรือหลักสูตรในการฝึกอบรมที่ครอบคลุมการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

3. การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการวางแผนและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่ตรงตามความต้องการใช้และเพียงพอในการปฏิบัติงาน ส่วนเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ควรสนับสนุนการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีและได้รับการบำรุงรักษาให้ใช้ได้

4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน การช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการปรึกษาและวางแผนการทำงาน ของบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชน

5. ระดับการศึกษา ควรสนับสนุนการศึกษาต่อของบุคลากร โดยมีการวางแผนพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรควรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

(1) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ตัวแปรในสมการร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติงาน ระบาดวิทยาของกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 72 ดังนั้นยังคงมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติงาน ระบาดวิทยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนอีก จึงควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เช่น ทักษะคิด วิเคราะห์มององค์กร บรรยายกาสององค์กร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

(2) ควรศึกษาระบบงานระบาดวิทยา ในด้านประสิทธิภาพของระบบงาน รวมถึงการพัฒนา นวัตกรรม ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนระบบงานระบาดวิทยา